

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Crèdits	1.8 presencials (45 hores) 4.2 no presencials (105 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S(Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Antoni Ordinas Garau antoni.ordinas@uib.es	14:00h	15:30h	Dilluns	26/09/2011	29/02/2012	Despatx 43

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau de Geografia	Obligatòria	Segon curs	Grau

Contextualització

L'assignatura Geografia de la Població és obligatòria i forma part dels continguts de la matèria de Geografia Humana del mòdul troncal del grau en geografia. L'objectiu principal de l'assignatura és, d'una banda, oferir una presentació dels principals conceptes i mètodes de l'anàlisi demogràfica, partint des de la tradició de la geografia, però sense renunciar a un enfocament pluridisciplinar. També reflexionar sobre les implicacions socials i polítiques que estan relacionades amb el problema de la població: les desigualtats socials, els desequilibris territorials, la distribució i disponibilitat dels recursos, la mobilitat de la població i l'envelliment demogràfic.

Requisits

L'assignatura té un caràcter general i en conseqüència, no té requisits essencials ni recomanables.

Competències

L'assignatura Geografia de la Població té la finalitat de contribuir a l'assoliment de les competències que apareixen a continuació, que formen part del conjunt de competències del pla d'estudis del nou títol de grau en Geografia.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Específiques

1. CE4. Tenir capacitat de conceptualitzar patrons, processos, interaccions i canvis en el món físic i en l'entorn humà entesos ambdós com un sistema dins d'una àmplia gamma d'escala espacials..
2. CE5. Demostrar un coneixement global en la construcció de llocs i entorns fora de la seva pròpia i immediata experiència quotidiana i comprendre la forma en què un determinat lloc s'ha constituït i és permanentment renovat per processos físics, ambientals, biòtics, socials, històrics, econòmics i culturals..
3. CE6. Adquirir una consciència crítica de la importància de l'escala temporal en processos físics, humans i en les seves interaccions i en com aquests processos operen a escala local, regional i mundial..

Genèriques

1. CG1. Demostrar tenir i comprendre coneixements fonamentals de la matèria geogràfica com a disciplina científica, de la seva evolució epistemològica i de la seva relació amb d'altres disciplines científiques, partint dels coneixements adquirits en l'educació secundària i fins a un nivell que pugui aguarantir el coneixement de l'avantguarda en l'estudi d'aquesta disciplina..

Continguts

Actualment les societats contemporànies s'enfronten amb les conseqüències de grans problemes demogràfics l'estudi dels quals esdevé essencial, fent necessari l'anàlisi en profunditat dels geògrafs sobre els desequilibris demogràfics que cal corregir urgentment. La Geografia de la Població analitza de quina forma el conjunt de fenòmens demogràfics afecta el caràcter geogràfic dels diversos llocs i, a la vegada, com aquestes característiques geogràfiques afecten al conjunt de fenòmens demogràfics, sotmesos a les variables de temps i espai, així com la interacció amb altres fenòmens no demogràfics. A través de la matèria d'estudi es donen a conèixer els grans temes demogràfics a la vegada que s'articulen procediments que permeten manejar estadístiques demogràfiques així com les tècniques bàsiques per a desxifrar la relació de la població amb l'espai.

Continguts temàtics

1. Introducció a la Geografia de la Població
La Geografia de la Població: objectius, evolució i tendències. Les fonts d'informació demogràfiques. Les representacions gràfiques dels aspectes poblacionals.
2. La distribució mundial de la població: estat actual i perspectives futures
La població del món: xifres absolutes i relatives. Factors explicatius de la distribució de la població. Evolució històrica del creixement de la població mundial. El futur de les poblacions: les projeccions demogràfiques. Perspectives demogràfiques globals.
3. La mobilitat de la població
Definicions, tipologies i factors explicatius. La mobilitat habitual. Les migracions interiors. Les migracions internacionals: evolució històrica i situació actual.
4. La dinàmica natural de la població
Natalitat, fecunditat i fertilitat: conceptes i factors explicatius. La mortalitat i l'esperança de vida. Creixement natural o vegetatiu i creixement absolut.
5. Les estructures de població
Composició biològica: diferenciació per sexe i edat. Estat civil i estructura familiar. Els nivells d'instrucció. La població activa i les seves activitats. La població no activa: atur i jubilació.

6. L'equilibri entre població i recursos: les polítiques demogràfiques

Concepte i tipus de polítiques demogràfiques. Organismes i organitzacions implicades. Pressió demogràfica i control de la fecunditat: contracepció, planificació familiar i avortament. Diversos exemples de polítiques poblacionals.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Finalitat: Comprendre els coneixements bàsics de les diferents parts de la geografia de la població. Metodologia: A les classes teòriques el professor explica els continguts fonamentals de cada un dels blocs temàtics de l'assignatura. L'exposició es podrà veure reforçada amb la utilització de material de suport que es facilitarà a l'alumnat mitjançant el campus extens.
Classes pràctiques	Pràctiques d'aula	Grup mitjà (M)	Finalitat: Aplicar els coneixement teòrics adquirits. Metodologia: Treball a l'aula de pràctiques en presència del professor. S'avaluaran tant a través de tècniques d'observació (assistència, control de l'atenció i participació) com també pel lliurament de les activitats pràctiques en els formats requerits.
Tutories ECTS	Tutories ECTS	Grup petit (P)	Seguiment del treball realitzat, resolució de dubtes.
Avaluació	Exposició a classe	Grup mitjà (M)	Finalitat: Coneixement del grau d'assoliment dels coneixements i competències assolides en les pràctiques de gabinet. Metodologia: Exposició oral del treball o treballs realitzats amb suport audiovisual.
Avaluació	Prova escrita	Grup gran (G)	Finalitat: Coneixement del grau d'assoliment dels coneixements i competències assolides al llarg de l'assignatura.
Altres	Activitats campus extens	Grup gran (G)	Participació en campus extens a activitats diverses (fòrums, debats, recensió lectures, comentaris textos...) i confecció i lliurament de les activitats realitzades.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Confecció dossier lectures	Confecció d'un dossier de recensions de lectures i comentaris de text.
Estudi i treball autònom individual	Estudi i preparació de les unitats didàctiques	Completar la informació rebuda al llarg de les classes de teoria mitjançant lectures i recerca bibliogràfica i de documentació individual.
Estudi i treball autònom individual o en grup	Confecció de treballs	Realització de treballs individuals i/o en grup

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	C
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual exposicions o en grup	Preparació d'exàmens i/o	Preparació de la prova escrita d'avaluació de l'assignatura.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		45	1.8	30
Classes teòriques	Classes magistrals	15	0.6	10
Classes pràctiques	Pràctiques d'aula	6	0.24	4
Tutories ECTS	Tutories ECTS	4	0.16	2.67
Avaluació	Exposició a classe	6	0.24	4
Avaluació	Prova escrita	2	0.08	1.33
Altres	Activitats campus extens	12	0.48	8
Activitats de treball no presencial		105	4.2	70
Estudi i treball autònom individual	Confeció dossier lectures	15	0.6	10
Estudi i treball autònom individual	Estudi i preparació de les unitats didàctiques	30	1.2	20
Estudi i treball autònom individual o en grup	Confeció de treballs	40	1.6	26.67
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació d'exàmens i/o exposicions	20	0.8	13.33
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació final positiva s'obtindrà quan s'hagi assolit l'aprovat tant en els continguts teòrics com en els coneixements pràctics de l'assignatura. Si l'alumne/a no supera positivament ambdues parts, teòrica i pràctica, en la corresponent convocatòria, serà finalment qualificat com a suspens. En aprovar els coneixements teòrics i pràctics, la qualificació final serà la resultant de ponderar la nota segons els percentatges que es detallen a continuació.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.

El plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball o copiar a un examen és motiu de desqualificació; l'estudiant haurà de repetir el treball havent d'esperar a la següent convocatòria per a la seva presentació.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Classes magistrals

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Tècniques d'observació (No recuperable)
Descripció	Finalitat: Comprendre els coneixements bàsics de les diferents parts de la geografia de la població. Metodologia: A les classes teòriques el professor explica els continguts fonamentals de cada un dels blocs temàtics de l'assignatura. L'exposició es podrà veure reforçada amb la utilització de material de suport que es facilitarà a l'alumnat mitjançant el campus extens.
Criteris d'avaluació	Generalment no es tindrà en compte l'assistència a classes, l'actitud i la participació de l'alumnat, tret d'aquells casos en què la seva conducta ho requereixi i d'acord amb el segon paràgraf de l'apartat introductori anterior.

Percentatge de la qualificació final: 0% per l'itinerari A

Pràctiques d'aula

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (No recuperable)
Descripció	Finalitat: Aplicar els coneixement teòrics adquirits. Metodologia: Treball a l'aula de pràctiques en presència del professor. S'avaluaran tant a través de tècniques d'observació (assistència, control de l'atenció i participació) com també pel lliurament de les activitats pràctiques en els formats requerits.
Criteris d'avaluació	Es tindrà en compte l'assistència a les sessions pràctiques, que es duguin a terme les tasques prèvies sol·licitades, així com l'aprofitament de temps disponible. Els coneixements pràctics s'avaluaran a partir de la realització del conjunt d'exercicis i treballs realitzats i que es lliuraran en forma de memòria. Per a l'avaluació dels exercicis es considerarà tant la presentació formal com la qualitat dels continguts i resultats. L'assistència i participació a les classes pràctiques - o la realització i avaluació positiva dels treballs que es plantegin- seran imprescindibles per a superar favorablement l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 35% per l'itinerari A

Exposició a classe

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves orals (No recuperable)
Descripció	Finalitat: Coneixement del grau d'assoliment dels coneixements i competències assolides en les pràctiques de gabinet. Metodologia: Exposició oral del treball o treballs realitzats amb suport audiovisual.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la qualitat formal de la presentació, l'adequació al temps disponible, la claretat expositiva i els continguts.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Prova escrita

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	Finalitat: Coneixement del grau d'assoliment dels coneixements i competències assolides al llarg de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Prova final que pot combinar preguntes de resposta llarga, de desenvolupament, amb altres de resposta breu i/o tipus test. La prova escrita que avaluarà els coneixements teòrics, a celebrar en la data oportunitat fixada,

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

avaluarà, si cal i on pertoqui, l'exposició estructurada i complerta dels continguts corresponents alhora que la concisió i precisió de les respostes.

Percentatge de la qualificació final: 35% per l'itinerari A

Activitats campus extens

Modalitat	Altres
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (No recuperable)
Descripció	Participació en campus extens a activitats diverses (fòrums, debats, recensió lectures, comentaris textos...) i confecció i lliurament de les activitats realitzades.
Criteris d'avaluació	Es valorarà el lliurament de la memòria amb la informació en torn a les activitats dutes a terme, així com la participació a les activitats i treballs realitzats en campus extens.

Percentatge de la qualificació final: 5% per l'itinerari A

Confecció dossier lectures

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (No recuperable)
Descripció	Confecció d'un dossier de recensions de lectures i comentaris de text.
Criteris d'avaluació	Es valoraran les recensions i comentaris de les lectures realitzades i prèviament senyalades pel professor

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- MERLIN, P. (1997). Géographie Humaine. París: PUF. Fundamental.
- PUYOL, R. i altres (1988). Geografía Humana. Madrid: Cátedra.
- PUYOL, R.; VINUESA, J.; ABELLÁN, A. (1993): Los grandes problemas actuales de la población. Madrid: Editorial Síntesis.
- TAPINOS, G. (1988): Elementos de demografía. Madrid: Espasa-Calpe.
- VALLIN, J. (1995): La demografía. Madrid: Alianza Editorial.

Bibliografia complementària

- ABELLÁN, A.; FERNÁNDEZ, G.; RODRÍGUEZ, V.; ROJO, F. (1991): La población del mundo. Madrid: Ed Síntesis, 198 pp.
- ARANGO, J. (2003): 'Inmigración y diversidad humana. Una nueva era en las migraciones internacionales'. In Revista de Occidente, 268, págs. 5-21.
- ARANGO, J. (2004): 'La población mundial'. In ROMERO, J. (coord.): Geografía Humana. Barcelona: Ed. Ariel.
- BAILLY, A.; BEGUIN, H. (1992) Introducción a la geografía humana. Barcelona: Masson.
- BELL ADELL, C. (1991): 'Refugiados: un sector de la población en alza'. In Papeles de Geografía (Murcia, Universidad de Murcia), 17.
- BIELZA DE ORY, V. (1993): 'La población y su distribución espacial'. In Geografía General II. Pàgs. 25-114.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

- CAMPO, S. Del; NAVARRO, M. (1987). Nuevo análisis de la población española. Barcelona: Editorial Ariel, 267 pp.
- CANTO, C. del i altres. (1998): Trabajos prácticos de geografía humana. Madrid: Editorial Síntesis, 440 pp.
- CHASTELAND, J.C.; CHESNAIS, J.C. (dirs.) (2002): La population du monde. Paris: INED. 768 pp.
- FERRER REGALÉS, M.; CALVO MIRANDA J.J. (1994): Declive demográfico, cambio urbano y crisis rural. Las transformaciones recientes de la población de España. Pamplona: Ed. Eunsa.
- GARCIA BALLESTEROS, A. (1982): Crecimiento y problemas de la población mundial. Temas Clave. Barcelona: Ed. Salvat.
- GOLINI, A. (2003): La popolazione del pianeta. Bolonia: Il Mulino.
- GONZÁLEZ MUÑOZ, C. (1982): Composición de la población mundial. Madrid: Ed. Cincel.
- GOZÁLVEZ PÉREZ, V. (1996): Inmigrantes marroquíes y senegaleses en la España mediterránea. Valencia: Ed. Generalitat Valenciana-Conselleria de Treball i Afers Socials.
- HAGGETT, P. (1988) Geografía. Una síntesis moderna. Barcelona: Ed. Omega.
- HAUPT, A.; KANE, T. (2001): Manual sobre la población. Population Reference Bureau, 71 pp. Washington.
- HENRY, L. (1983): Manual de demografía histórica. Barcelona: Ed. Grijalbo Crítica.
- HORNBY, W.F.; JONES, M.; (1993). An introduction to population geography. Cambridge: Cambridge University Press, 172 pp.
- JONES, H.R. (1981): A Population Geography. Harper & Eow, 330 pp. London.
- JOHNSTON, R.J. et alter (2000): Diccionario Akal de Geografía Humana. Madrid: Akal. 592 págs.
- MIGUEL, J.M. de; DÍEZ, J. (1985). Políticas de población. Madrid: Espasa-Calpe, 302 pp.
- NADAL OLLER, J. (1982): La población española (siglos XVI al XX). Barcelona: Ed. Ariel.
- NOIN, D. (1979): Géographie de la population. Paris: Ed. Masson.
- ORTEGA VALCARCEL, J. (2000): Los horizontes de la Geografía. Barcelona: Ariel.
- PICORNELL, C.; SEGUÍ, J.Mª. (1989). Geografía Humana de las Islas Baleares. Barcelona: Ed. Oikos-Tau.
- PRESSAT, R. (1983): Los métodos en demografía. Col. Que-sé?. Barcelona: Ed. Oikos-tau.
- PRESSAT, R. (1987): Diccionario de demografía. Col. Ciencias Geográficas. Barcelona: Ed. Oikos-tau.
- PUYOL, R. (1983): Población y espacio. Problemas demográficos mundiales. Madrid: Editorial Cincel, 136 pp.
- REHER, D. (2004): 'The demographic transition revisited as a global process'. Population, Space and Place, 10. págs. 19-41.
- ROMERO, J.; PÉREZ, J.; GARCÍA, J. (1992): Desigualdades y nueva pobreza en el mundo desarrollado. Madrid. Editorial Síntesis, 150 pp.
- ROMERO, J.; PÉREZ, J. (1992): Pobreza y desigualdad en los países en desarrollo. Madrid. Editorial Síntesis, 320 pp.
- WEEKS, J.R. (1990): Sociología de la población. Introducción a los conceptos y cuestiones básicas. Madrid: Alianza Universidad, 471 pp.
- WOODS, R. (1982): Theoretical population geography. London: Longman, 220 pp.
- ZELINSKY, W. (1971): Introducción a la Geografía de la Población. Barcelona: Editorial Vicens Vives, 188 pp.

Altres recursos

Instituto Nacional de Estadística
Institut d'Estadística de Catalunya
EUROSTAT: The Statistical Office of the European Communities
United Nations Population Fund
Centro Latinoamericano de Demografía
ONU/POPIN: United Nations Population Information Network
Observatori Demogràfic Amèrica Central (Universitat de Princeton)
Population Reference Bureau

**Universitat de les
Illes Balears**

Guia docent

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	21110 - Geografia de la Població
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Centre d'Estudis Demogràfics de Catalunya
International Union for the Scientific Study of Population
Population Council
Universitat de Princeton
INED, França

